

DANICA.

Katolišk cerkven list.

Tečaj XII.

V Ljubljani 15. kimovca 1859.

List 19.

ANTON MARTIN

po milosti Božji Lavantinski škof vse verne ovčice svoje škofije lepo pozdravim in jim vse dobro v Jezusu Kristusu iz vsiga serca želim.

Preljubi Slovenci, bratje in sestre moje!

Imel je imeniten kralj prelepo vinsko gorico. Žlahne terte in mladike so v dragim vinogradi rastle, cvetele in zorile, ter rodile obilno žlahniga blaga. Gorica žlahniga plemena je pa bila med dva mejaša razdeljena, ktera sta dragi vinograd po svoji moči obdelovala.

V mnogojih letih se je tersje narastlo, pomnožilo pa tudi vinogradnikama djanje in skerb. Naj bi žlahno tersje še obilnejše rodilo in se delo oskerbnikom polajšalo, modri kralj razdvojeno južno gorico združi in enimu oskerbniku sporoči, sosedu pa severno stran svojih vinogradov domesti, naj vsak mejaš (sosed) po svojim kraji sadi, koplje, čedi in veže, naj bo vinograd, skerbno obdelan, kraljeviga serca veselje — lepa gorica kraljeve krone draga jagoda.

Le-ta naprava modriga kralja je bila visoko hvaljena, radost se je glasila po vinskih verhih, odmevala se v žitno polje rodovitih ravnin. Prijazno so si delavci roke podajali in si obetali dobro srečo in obiln blagoslov. Oh, naj bi to veselje stanovitno bilo, in se ne premenilo sladko upanje v žalost, kakor se po sveti rado zgodi! —

Kakova pa je ta prilika od žlahne kraljeve gorice? Razumite milo pésem? Ali znate, de velja Vam, dragi Slovenci, ki ste bili prezvišenimu Sekovskimu knezo-škofu toliko let v duhovski skerb? Čedno so Vas vladali dobri viši Pastir, mila je Vam bila njihova pastirska palica. Bili so Vam dober Oča; naj Jim bo hvala in čast! Zdaj so Vas, drage ovčice Kristusove, meni v pastirsko skerb izročili. Dopolnile so se nam serčne želje naše in Vaše; podajmo si torej prijazno roko, naj ta sklenitva k vekši Božji časti in v naše zveličanje bo. Vsi naši sosedi nas gledajo, prijatli nebeški obilneje žlahniga sadja, svetih krepost in dobrih del od nas pričakujejo. Oh poskerbimo, naj bo Slovenska gorica združena, blaga Lavantinska škofija nebeškemu Kralju slava, pa tudi svetimu Očetu papežu in svetlimu Cesarju našimu veselo serce, vsim našim sosedom pa lepo oko. K temu nam je potreba sešebno treh reči: prave modrosti, stanovitne marljivosti, in pa blagoslova Božjiga.

1. Prave modrosti potrebujemo, pa ne modrosti tega sveta, ki je pred Bogom neumnost, temuč une modrosti, ktiro je usmiljeni Jezus učil, so jo apostoli razoznanili in jo uči sveta katoliška Cerkev, razsvetljena in vladana od samiga sv. Duha. Od te kersanske modrosti velja lepa Jezusova beseda: „Kdor moje besede posluša in v svojim serci ohrani, on je modrimu možu podoben, kteri svojo hišo na skalo zida.“ Dragi bratje in sestre moje! dobri Bog je nam Slovincem še ohranil svete vere pravo luč; ni nam še zatemnelo, hvala Bogu, prave modrosti jasno okó. Ogra-

nimo zvesto in varno svete vere dragi dar, branimo svete katoliške vere nauk kakti zvezdo svojih oči, de nas ne oslepijo krivoverci s svojimi lažmi. Tecite torej radi v Božji hram kersanske nauke poslušat, skerbno pošiljajte svojo deco v cerkvo in v šolo k nauku Božjimu, pa tudi doma govorite radi Vi gospodarji in gospodinje od Božjih reči. Tako bote žlahnim tertam v Gospodovi gorici podobni, ktere romeno solnce obsija in včini, de obrodijo obilno žlahniga vinca prave modrosti, ne pa kalne pijače spák in zmotnjáv. O sveta Božja Modrost, ki si postavila na sedem stebrov svoje svete cerkve hram, bodi vodilo škofu in vsim namestnikom Božjim, bodi vérnim ovčicam družica!

2. Potreba nam je vdruči marljivosti vsakimu po svojem stani. Delavci Gospodovi smo; razne so naše dela. Bodite pridni vi očeti in matere ljube; v rokah vaših so otroci, žlahne mladike Gospodove. Mati, ki malo dete dojiš, vtisni mu v serce gorečo ljubav do Jezusa; in kedar po zimi predeš na klopi sedé, popevaj otroku svete pesmi in uči ga lepo moliti. Materni nauk je deci juterna zarja. Pa tudi oča ne pozabi, de te je Bog otroku za perviga učitelja dal. Zvečer po dokončanem deli se vsedi za mizo, pozovi deco in baraj, kaj so se učili, ali so molili lepó. Ob nedeljah in svetkih vodi otroke k službi Božji, peljaj jih popoldne na polje ali pa na vesele vinske verhe, kaži jim Božje čuda in dobróte, naj hvalijo Očeta, kteri je dober, in brezkončno njegovo usmiljenje. Očetov nauk je deci juterno solnce. Blagor otrokam, ki imajo skerbne bogabojne starše: rastli bojo kakti sadunosno drevje za potokam milosti Božje, ki rodi obilno sadú ob svojem časi.

Na noge, učitelji blagi! v vaših rokah je šola otrok, mladik Gospodovih dragi rejevnik. Učite deco brati gladko, pisati čedno, pa še bolj skerbno pravično živeti, se greha varovati, in Bogu lepo služiti vadite jih. Koliko dober učitelj velja, koliko terpi in občini dobriga včini, tega sicer svet malo spozna in slabo plačuje; pa veselite se, pridni učitelji moji, za toliko lepša hoče biti Vaša plača v nebesih. „Oni, ki jih veliko v pravičnosti podučijo, se bojo svetili kakti zvezde na nebi na večne čase.“ veli sv. Duh.

Pridni Gospodovi hišniki bodite, Vi gospodarji in gospodinje kersanske; Vas je Gospod svoji družini za škofo postavil: pravi sv. Avgustin. Čujte in varno pazite, de Vam sovražnik, če bi Vi spali, ljulike med dobro pse-nico ne priseje. Ne molčite, kedar hudobni jezik med Vašo družino pohujšanje trosi. Varujte svojo družino greha skerbnejši ko ognja, de Bog pri Vaši hiši žaljen ne bo. Ne pozabite oistre besede sv. Pavla, ktera sešebno gospodarjem velja: „Kdor za svoje in zlasti za domače nima skerbi, je vero zatajil, in je hujši od nevernika.“ Je Vaše delo težavno, bo Vam mogočna Božja pomoč in lepo Vaše plačilo v nebesih. — Pridni bodimo in marljivi neprenehama vsi; kjer pridnih delavcov ni, tam bo v kratkem naj gorsí gorica s ternjem zarašena puša — še toliko lepa škofija v malih letih pušava. Ne žalostna pušava

strupnih kač (hudobnih ljudi), temuč vesela gorica polna svetih čednost in dobrih del ima biti novo omejena Lavantinska škofija z Božjo pomočjo. „Delajmo torej pridno, dokler je dan; pride noč, in ne bo delati več mogoče; takrat bomo počivali sladko, ako smo delali zvesto.“

3. Potreba je nam še k naši modrosti in marljivosti tudi blagoslova Božjiga: „Ne on, ki se je; ne on, ki poljiva, kaj velja, uči sv. Pavel, ampak Bog, kateri rast daje.“ Dobra sreča vse velja, katero Bog da. Sedem živih studencov, svetih zakramentov, nam teče Božje milosti in pomoči; hitimo tedaj zajemati žive vode za večno življenje, vredno prejemati zakrament svete pokore in presvetiga Rešnjiga Telesa. „Jaz sim prava vinska terta, vi ste moje mladike; brez mene kaj ne zamorete?“ veli usmiljeni Jezus, ter nas toliko ljubeznjivo k sebi vabi rekoč: „Pridite k meni vsi, kateri se trudite in ste obteženi; jaz vas hočem poživiti.“

De se bo rosila milost Božja na vse naše djanje in nehanje, molimo vsako jutro in prosimo vsaki večer Boga, da našim delam blagoslov da. Prava molitev je zlati ključ svetih nebes. Sv. Pavel veli: „Kdor ne dela, naj ne je; jaz pa po vsi pravici povém: Kdor ne moli, naj tudi ne dela, in naj ne vživa darov Božjih. Molitev je naši duši sapa življenja; kakor hitro molitvo opustiš, dušo umoris. Ne pozabite, drage ovčice, kako lepo nam Jezus molitvo priporoča, rekoč: „Prosimo, in bote prejeli, naj bode vaše veselje popolno.“

Hočemo dobro srečo imeti, sveti naj nam bojo dnevi Gospodovi. Ne hodimo ob svetih nedeljah in svetkih ne na terstvo kupovat ali prodajat, ne na cesto blaga vozit brez velike potrebe. Kdor to stori, krade Bogu posvečene dni, in prave sreče imel ne bo. Bog je le tistim svoj blagoslov obljubil, kateri njegove dni posvečujejo, ter je djal: „Sest dni delaj, in vse svoje dela opravi; sedmi dan je sabota alj praznik Gospoda tvojiga Boga; tisti dan ne delaj ti, ne tvoj sin, ne tvoja hčer, ne tvoj hlapec, ne tvoja dekla, ne tvoja živina. Gospod je dan sabotni (praznik) blagoslovil in posvetil.“ Prepovedano delo ob nedeljah in svetkih je Bog preklel, de nima dobička ne sreče. Zakaj je pri ljudeh tako malo teka, joka in javka pa toliko po sveti? Zato, ko ljudje Bogu čast jemljejo, ob nedeljah in svetkih ali mamoni, nečisti sladi in pa bahu (pijančevanju) služijo. Dajmo Bogu, kar je Božjiga, in dati nam hoče tudi Bog, kar nam je potrebniga za dušo in za telo. To Vam, preljubi, vpervo priporočim, in bom priporočal, dokler živim: vsaki dan lepo molite, vsako nedeljo in svetek službo Božjo spodobno obhajajte — vsake kvatre saj, če ne večkrat, k sveti spovedi in k Božji mizi vredno pristopite; tako bomo nebeskiga kraljestva in njegove pravice iskali; in vse drugo nam bo naverženo.

Mislím, de je bilo mojiga perviga guča dovolj; saj dobrim ljudem ni potreba dolge predige. Pa še eno besedo naj recem Vam, mladenci, Vi korenjaki naših slovenskih gor. Ni Vam enakih ne na vojski, ne doma, dokler ste pridni in posteni, in ne pozabite svojiga Boga. Vas hvalijo naš svetli Cesar, Vam hvalo vejo Vaši duhovni pastirji in mi veselo povedajo, kako v dosti krajih kersanski mladenci v pobožnosti in v kersanskim djanji dekleta daleč prekosijo. Oh mladi Slovenci, Vi naj gorski venci naše dežele matere, močni stebri naše mile domovine, bodite zdravi in veseli, pa tudi posteni in pobožni kristjani, kajti prava pobožnost za vse velja, in ima obljubo sedanjiga in prihodnjiga življenja. „Radujte se, in naj bo veselo vaše serce; pa ne pozabite, de Vas hoče Gospod za vse to na sodbo postaviti.“

Kako bi pa Vas pozabil, Vi deklice, naše matere, svete katoliške cerkve zlahne cvetlice. Oh naj bo vaše čisto serce prestol (tron) Jezusov, tempelj svetiga Duha vaše deviško telo, Vasa lepa duša Jezusova nevesta, in ve vse hčere Mariine. Ne daj Bog, de bi se dale goljufnemu svetu zapeljati, in bi raztergale vence svoje deviške časti.

Mlado serce mora ljubiti, in brez ljubezni biti ne more, kajti ljubezen je mladine blagost; alj če ne ljubiš Jezusa in Marije, se zaljubiš v pogubljeni svet. „In svet prejde in njegovo poželenje,“ pravi sv. Joan; „kdor pa voljo Božjo dopolni, ostane vekomaj.“

Poprej pa, ko svojo besedo sklenem, še eno naj Vam povém. Meni, Vašimu škofu, se zdaj ravno taka godi, kakor novimu gospodarju, ki je veliko gorico drago prevzel, pa nima hrama, ne tlačivnice, ne vinjekov, ne motik, kateri tudi delavcev premalo za svojo veliko tersje imá. Kako si hoče sirotec pomagati, če mu dobrotniki v roke ne sežejo! Vaš novi gornik sim jaz, Vi pa dobrotniki moji. Zapustil sim svojo staro domovino, rajsko Lavantinsko dolino, iz posebne ljubezni do Vas. V ljubezni ste me sprejeli tudi Vi, ste mi postavili nov hram škofovski, ste okinčili s svojimi darimi k Božji časti stolno cerkvo, in tako pripravili prav ljubeznjivo meni in moji prečastiti družini prijeten stan. Bodi Vam hvala in zahvala vsm dobrotnikom mojim. To napravilo je slavno, in zgodilo se je, česar so Vaši predniki dolgo želeli, pa niso včakali. Gospod nam je dal dan doživeti, de se ga razveselimo, pa tudi zapustimo svojim naslednikom (prihodnjim zarodam) verl spomin, kako smo v Marburgi, v sredi slovenskih gor, škofov sedež vstanovili.

Veliko smo že storili, bodi hvala Bogu in Vam; pa veliko nam je še storiti, de oskerbimo, česar je škofovi stolici v sedanjih časih potreba, kakti vsakdanjiga kruha. Naši bogati sosedje imajo semeniša za mladenče, ki se za duhovsko službo redijo, imajo mnogo samostanov vernim v telesno in duhovsko pomoč; mi ubogi vsega tega še malo imamo, ali pa celo nič ne. Pa eno imamo, moje drage ovčice: Vaše dobro usmiljeno serce; dobro serce pa iz ljubezni do Boga velike reči naredi, in če jih ne stori, pravo dobro serce ni. Terno zaupam in se zanesem na Vas, de me ne bote zapustili, kedar Vas bom še poprosil v pomoč. Nas v kratkih letih na tem sveti ne bo; v hišo večnosti pojdemo vživat, kar smo dobriga storili. Naše lepe in poslene dela pa ostanejo Bogu v čast, našim ponameam v dušni hasek in veselje. Na pokopi našim se bodo svetile slavne besede: „Blagor mertvim, ki v Gospodu umerjejo; naj počivajo od svojiga truda; kajti njihove dela grejo za njimi.“

Ti pa dobri Bog, Oča usmiljenja in vse tolažbe, kateri si dobro delo med nami začel, to napravilo tudi pri nas napreduj in doversi. Oča luči in pomoči, od kteriga vsaki dober dar pride, blagoslovi pastirja in vse njegove ovčice. Blagoslovi naše žitno polje in lepe vinske gorice, oblagoslovi naše serca, zlahne terte svojiga vinograda, naj obilno dobriga sada rodijo za Božje kraljestvo. Blagoslovi nas trojnoedini Bog Oča, Sin $\frac{1}{2}$ in sv. Duh. In ta Božji blagoslov pridi nad nas, in vselej pri nas ostani! Amen.

V Marburgi 1. septembra 1859.

Anton Martin, m. p.
Lavant. škof.

Prijazna beseda v preddarek zastran katekizmor in molitrenih buker.

Nasa mladost se poduceva na deželi po raznih katekizmi. Naši katekizmi so pa, bi jaz mislil, po zdanji obliki, bolj ravnilo (Richtschnur) za učitelja kersanskiga nauka kakor za mladost, ker sv. Pavel uči v listu do Rimljanov (10, 17.): Vera je iz poslušanja, poslušanje pa po Kristusovi besedi. Ne torej iz branja, desiravno je branje koristna reč.

Ako se mladost le poverhama nauči suhih zaznav iz katekizma, ji to pač malo koristi v prid svete vere; če se pa oistro tirja, de se kmetiška mladost nauči vsiga katekizma, je to marsikterimu zares težavno delo, in če ne morde celo prazno, gotovo ne toliko koristno, koliker marsikdo misli, zakaj tudi turk in jud, ako sta dobriga spo-

mina, bi se katekizma naučila, pa bi se njima serce vender morebiti za to ne prenovilo. Naš Zveličar je imel dokaj nevednih poslušavcov tudi iz nizkiga stanú, ki jim je razodeval visoke resnice v domačih in razumljivih prilikah; zakaj bi pa otrokam današnji dan izročevali nauke svete vere v učenih zaznavah in v preterdih lupinah?

Ako so tudi katekizmi z vprašanji in odgovori, so vender preveč polni posnetih zavmenov in so, kar sosebno tiče razodenje Božje, premalo zgodovinski. Naj ložej se je te pomanjkljivosti prepričati, kadar se otroci snidejo k poduku v poletni vročini, in če takrat jih učitelj naganja, se na pamet naučiti n. p.: Kaj je napuh, kaj požrešnost, kaj nevošljivost, kaj je jeza? itd., in bo kaj lahko zapazil, kako se bodo kisló držali, kakor bi jih kdo polival s hudim vriskam, ali pa bodo nepokojni in nepazljivi, de bi bilo skorej treba leskaviga olja, ktero je sicer močno, vender v kristjanskim poduku kar ne zamore predramiti ljubezni do Boga in do bližnjiga.

Če se um mladosti otesuje s Kristusovimi nauki, če se ji neusmiljeno obklada spomin, če se pa zraven tega volja kar nič ne omaja, in če se serce ne požlahtnuje, je to kaj utrudljivo delo, vender morde komaj toliko vredno kot bi z rešetam vodo nosil. Kjer se s Kristusovim naukam nekoliko obdeluje in spomin posebno izurja, se s takim načinom celo malo doseže namen, ki je za zveličanje duše potreben; namreč ljubezen iz čistiga serca, dobre vesti in nehinavske vere. (1. Timot. 1. 5.)

Nekteri otroci imajo precej dober spomin in se nauče odgovarjati gladko vse po besedi, pa tudi radi kaj hitro pokažejo, de jim je Kristusov nauk le spominska reč, oni namreč, ker jim nauk serca ne požlahtni, ošabno zaničujejo svoje verstnike, ki se zavolj zanikarniga spomina težko učé. Komur se sveta vera le večí del zida na spomin, tudi sadú ne obrodi, in če bi kdo takiga, ki je tako podučevan bil, čez kej časa poznej spraševal zastran poduka, bo želel slišati perve besede odgovora, in potlej, če se mu še ni izneveril spomin, bo v eni sapi izsnoval odgovor; če ga je pa spomin že zapustil, bo težko dobiti ali slišati kak pameten odgovor iz njegovih ust, če bi ga še tako umno po domače izpraševal.

Poskusaje sim že marsikdaj koga vprašal: Kdo je dober kristjan? Pa sim tudi slišal odgovor: „Tisti, ki moli.“ (Oporet unum facere et alterum non omittre.)

Ne motim se, ako rečem, de je mnogo mnogo ljudi, ki sami sebe na ravnost dobrim kristjanam prištevajo zato, ker večkrat molijo, k sv. maši hodijo in prejemale svete zakramente, desiravno v veliki meri, če je le priložnost, slehern dan zanemarijajo dolžnosti svojiga stanú, v starih grehih po več let ticijo in se malo vesti delajo, če koga kolikor toliko poškodovajo. Pri takih se namen kristjanskiga poduka ni dosegel.

Diakon iz Kartage, po imenu Deogratias, je pridno pripravljaj in kaj ljubeznjivo podučeval ljudi, de bi sprejeli Kristusovo vero in bili keršeni. On je slovel zastran razumniga in prijetniga kristjanskiga podučevanja, pa vender ga je zelo zelo skerbalo, de premalo v tej reči stori, in sam seboj je nezadovoljen. Torej prosi sv. Avgüstina, de naj mu v tej reči spiše kaj pripravniga. Sveti Avgustin, preblaga duša, ves vnet od ljubezni do Boga, do bližnjiga in do svete Cerkve, mu spiše za ravnilo v tej reči zares lepe bukvice,* v kterih ga oserčuje in mu daje lepe nauke, kako naj se obnaša kot učenik, kako naj podučeva zgodovinsko, kako naj nikdar ne zanemarija podučevaje doseči

poglavitniga namena kristjanskiga poduka, to je, ljubezni iz čistiga serca, dobre vesti in nehinavske vere, in de naj vedno skerbi, de tudi tisti, ki poduk posluša, ta tolikanj imenitni namen vedno pred očmi ohrani.

Ali se je čuditi, kjer je pri kristjanskim poduku poglavitna reč, de se otroci le katekizem dobro vtisnejo v spomin, če jim potlej le nekatere šega svete vere veljajo namesto vere? Čuditi bi se bilo, če bi taki ljudje jasne zavmene (zapopadke) imeli od svete vere, ki perviga in praviga namena kristjanskiga poduka morde niso nikdar živo spregledali.

Od začetka je res težavno, otroke podučevati po načinu sv. Avgüstina, kar je tudi sloveči učenik Avgustin Grubar posnemal, sosebno ker mora se učenik sam za vsaki poduk pripravljati, ali kdor hoče prebirati bukvice (de rudibus catechizandis) sv. Avgüstina in posnemati Grubarja, ki je v tej reči mojster, bo za trud obilno poplačan, kadar bo vidil, kako se otrokam volja k pobožnemu življenju naklanja, se jim serce požlahtnuje in tudi spomin ne zanemarija.

Imam katekizem v čistu in bi bilo želeti, de bi jih več bilo v vsaki hiši in naj bi se marljivo prebirali; vender pa terdim, kar sim že zgorej rekel, de se kar sveto vero tiče, poglaviten namen kristjanskiga poduka kar nikakor ne da doseči, če se otrokam le spomin gosti s katekizmom. Iz Kartage Deogratias je vedno v skerbi bil, de bi premalo umevno ne podučeval ljudi, in de jim morde preslabo vkoreninja v serce ljubezen do Boga; tega stranu se pa mende tudi nobeden, ki podučeva v kristjanskih naukih, dokler bo svet stal, ne bo iznebil do čistiga.

Ako bi pa katekizem zadostivno ravnilo bil zastran otročjiga poduka, bi kristjanski učenik vselej na vse usta mogel reči, de je svojo dolžnost skoz in skozi zversil, berž ko mu otrok dobriga spomina umé gladko povedati vse zazine in nabadke v katekizmu. Kaj bo pa s tistim, ki ima slab spomin, ki ne umé brati, in ne utegne dolgo časa podučevan biti? Ali ni tudi taki poklican v Gospodov vinograd?

Slovenci imamo molitvenih bukev obilno. V sleherni hiši se skorej ktere najdejo. Ženskim pa posebno čast gre, de si vsaka, če le brati zna, saj eno molitvensko knjižico priskerbi. Druge bukve, desiravno bi podučljive in kaj koristne bile, se močno pogrešajo. Marsikteri celo brati pozabi zato, ko nima bukev razun molitvenih, ki se jih pa nekteri preveč naveličeva. Ali bi ne bilo lepo in kaj koristno, če bi se sveto pismo obilo razširilo po naši slovenski deželi, de bi ga ljudje, posebno mladenci in dekleta ob nedeljah in praznikih prebirali, ob kterih dneh skorej naj večkrat zahajajo na široko pot hudobj?

Sveti Hieronim piše v nekim svojih listov, de so kmetje v tisti dobi okrog Betlehema gredé za drevesam z otko v roci prepevali psalme, in ravno ta cerkveni učenik v 16. listu naročuje zastran neke mlade deklice, kako naj se oskerbljuje njena izreja, in kako naj se podučeva. On tole piše: Kadar deklica doživi sedmo leto svoje starosti, in se jame sramovati, in vé kaj gre molčati in kaj govoriti, naj se uči psalmov, potlej Salomonovih bukev, apostoljskiga djanja, evangeljev itd. To tedaj očitno kaže, de so takrat kristjani vajeni bili sveto pismo prebirati. Tudi so popred brali nekaj bukev stare zaveze in potlej so se le evangelji prišli na red. Salomonove in Sirahove bukve bi bile zares koristne, ko bi se med ljudstvom razširile, ki v kratkih sestavkih razumevno in kerpko povedó resnice, ki so za dušo in telo, za čas in večnost koristne, n. p. (Pripov. 1. 8.): „Moj sin! ako te grešniki priliznjeno vabijo, ne vdaj se jim. — (3. 7.) Ne bodi sam pri sebi moder, boj se Boga in odstopi od hudiga; tvoj život bo zdrav in tvoje kosti polne muzga. (4. 19.) Hudobnih pot je temna, oni ne vedó, kje padejo. (5. 3.) Nečistovavkine ustnice so kot satovje, iz kterih se med cedi in nje

* Te bukvice je Avgustin Grubar blaženiga sponina obilno popjasnil pod naslovom: Katechetische Vorlesung über des heiligen Augustinus Buch, Salzburg 1830. Avgustin Grubar, posnemaje svetiga Avgüstina, je spisal dvoje knjig, zares mojstersko delo, pod naslovom: Praktisches Handbuch der Katechetik, kterih prvi del je bil v šesto natisnjen v Solningradu 1844.

gerlo je glajše kot olje, nje poslednje pa kakor pelin grenko in nje stopinje peljejo v pekel. — (Sirah. 9. 4.): Ne znani se s plesavko in nje ne poslušaj, de te smertno ne omreži. (9. 6.) Ne prepusti se nečistnici, de sebe in premoženja ne zapraviš. (9. 7.) Oberni obraz od nališpane ženske. (19. 1.) Delavec pijanec ne bo obogatel. (19. 2.) Vino in ženske storé, de modri padejo, in de se razumni zaničujejo. (Pripov. 23. 29.) Komu gorje? Čigavimu očetu gorje? Kdo ima prepir? Kdo se prekuene v jamo? Kdo ima rane brez vzroka? Kdo ima kalne oči? Ali ne tisti, ki pri vinu sedé in si prizadevajo bokale prazniti? — (Sir. 6. 16.) Zvest prijatelj je zdravilo življenja, in kateri se Bogá bojé, ga bodo našli? Ali bi ne bilo želeti, de bi take in še mnogo mnogo drugih rekov, katerih en sam več v sebi ima, kakor nekatere cele bukve, naši Slovenci prebirali?

Bi morde kdo mislil, de se to lahko zdaj zgodi, de ljudje prebirajo sveto pismo, v katerim je polno prelepih nauk, ker se sv. pismo v slovenskim jeziku natiskuje in je že razun nove, tudi že precej stare zaveze natisnjene? Res je to lepo delo, ki se ga razveselujemo. Ali bo pa mnogo prostih bravcov ga dobilo v roke? ali mu bodo zvezki sv. pisma, ki so v precej veliki obliki, po volji? ali ne bo za siromaškiga bravca cena prevelika? Za drobne molitvenske bukvice marsikteri uterpi komaj nekaj soldov potrošiti, bo li taki na sveto pismo mislil?

Ako bi mati potisnila pred slabo dete, ki zavolj glada joka, veliko pogáčo, s katero bi se mogla velika kad pokriti, kakoršna pogáča se peče sem ter tje po svatovšinah in botrinjah, ali se bo s tem jokajočimu detetu ugodilo? Mila in dobra mati, ki se ji dete smili in vé, de bi poleg velike pogáče umiralo lakote, ga ne terpinči s celo pogáčo, temuč ona odrezuje tanjke in ne preterde kosce ter jih smehljaje podaje detetu, ki se pri tem kaj dobro počuti.

Smé se tudi sveto pismo veliki pogáči primeriti, in de bi dobro teknila marsikterimu bravcu, naj bi se mu podelila v majhnih koscih. Taki kosci naj bi se pa pridevali raznim molitvenim bukvam. Vsaki pisatelj, ki hoče spisati kake molitvene bukve, naj bi razun svete maše le naj potrebnisi molitve vredil po kratki obsegi, in naj bi svojim bukvam k koncu pridružil kak kos svetiga pisma, na pr. „Salomonove pripovedi,“ drugi pisatelj naj bi pridružil svoji knjigi: „pridgarja in modrost;“ tretji: „bukve Sirahove.“ Tudi naj bi se spisale molitvenske bukve zakonskim v rabo, s kterimi bi se tudi z Ruto zamogle Tobijeve bukve skleniti; zakaj nauk, ki so ga zakonski dolžni vediti, se pogostoma pogreša. Bukvicam sv. Križeviga pota naj bi se priložila zgodba Kristusoviga terpljenja po popisu vsih štirih evangelistov, apostolsko djanje bi tudi ljudje radi brali in bi bilo kaj koristno.

Po takih bukvicah bi naši slovenski braveci kaj radi segali in če bi jih marljive prebirali, bolj bi se jim priljubile. Pa tudi omikani braveci se jih ne bodo sramovali v roke vzeti. Ali jih bodo mar naši omikani učenci zaničevali? O dobi svetiga Hieronima so bolj omikane deklice v dvanajstim letu svoje starosti večí del vse Salomonove bukve vedile povedati iz glave; bi tedaj zares čudno bilo, če bi sinovi sedanjiga veka, ki se po deset let vklanajo modricam, ne prebirali Salomonovih bukev! Naj bi šolska mladost kak del svetiga pisma pridno prebirala, bi bila tudi zmožna prav ceniti puhle veterne pisatelje in bi ne mislila, de je svinec zlato. Pisatelj dijakom dobro znan govori: „Ehret die Frauen, sie flechten und weben himmlische Rosen ins irdische Leben.“ Beri 31. poglavje Salomonove pripovedi in povej, če ni čast verle žene lepo popisana, in kaj naj ona stori, de čast zasluži in de je njena cena čez to, kar je od delec in od poslednjih pokrajin zemlje. Dobra žena je dober dar, ona je bogaboječih delez

in bo možu dana zavolj dobrih del. (Sirah 26. 3.) Čast, komur čast!

Pod solncem je stvarém temna in tudi svetla stran. Tudi temne strani ne gre vselej prezreti; zakaj žene tudi nekerikrat vpletajo bodeče terne v človeški rod. Kaj ga ni, če hočemo resnico govoriti, že prva žena obilno vpletla? „Ni hujši glave memo kačje glave, ni hujši jeze, kot je žene jeza.“ (Sir. 25. 22, 23.)

Ravno tistiga pisatelja pesmico tudi učenci kaj radi ponavljajo: An der Quelle sass der Knabe u. s. w. So res lepe besede, ki jih zamoremo sladkorni lupini permériti, v kateri teči nezmerno grenko jedro, če se vresničijo poslednje verstice; naj si kdo zakonski stan izvoli na polževo hišico, ne bo manjkalo joka in stoka.

So dežele, kjer prebivavci ljubijo česen in čebulo skorej kot obližek, in so spet kraji, v kterih, če kdo česen in čebulo sliši imenovati, ga skorej že strese merzliza. Kerpek živinorejic na visokih planinah ne zamore umeti, kako bi človek mogel brez mleka živeti, ponudi pa mleka pri terti izrejenimu, ti poreče, de je hrana za mačke. Česar se mladi privadi, se stari težko odvadi. Naj bi se mladenčém, dokler se njih slad z bukvami nekerih puhlih pisavcov preveč ne pohabi, marljivo prebirali saj nekteri deli *) svetiga pisma, bi gotovo marsikteri manj zabavljaj čez cerkvene pisatelje, ktere pogostoma komej po imenu pozná. Vse poskusite, kar je dobriga ohranite. (1. Tesal. 5, 21.) X.

Slovesnost v Kamni gorci.

(Konec.)

Pri naslednjim gostoljubnim kosilu, ki so ga bili v. č. zlatomašnik svojim prijatlam napravili, so nar pred v. č. gospod Vovk napili gospodu jubilantu. Pri ti priči je zagemelo streljanje od nasprotniga hriba, ktero se je potlej zaporedama ponavljalo. Gospod zlatomašnik so nato odgovorili: Danes obhajam dvojín god, svojiga patrona in petdeseto leto svojiga maštva. Pred vsim drugim bodi hvala od mene nevredniga Bogu Očetu, Sinu in sv. Duhu; nadalje hvala vsim pričujočim gospodam, ki so me danes s svojo pričujočnostjo počastili. Vošim vsim pričujočim prečast. gospodam, de bi tudi oni petdeseto leto svojiga duhovstva doživeli in obhajali; vsim pričujočim zakonskim, de bi doživeli in obhajali petdeseto leto svojiga zaročenja; vsim samskim vošim, de bi si po Božji volji svoj stan izvolili in tudi petdeseto leto doživeli. Nekoliko pozneje so gosp. jubilant več zdravic posebej napili in pred sleherno odstavek primerjene pesmice izrekli. Povzdignili so glas in rekli: Bog ohrani našiga ljubiga cesarja Franca Jožefa, vso cesarsko rodovino, vso vojno, vse ranjene in bolne vojake, ki so kri prelivali za cesarja, domovino in za nas. — Nadalje: Bog ohrani našiga sv. Očeta, vse duhovske in deželske oblastnike itd.: — vse tiste, ktere sim jest kerstil, pričujoče in nepričujoče; — vse moje učence, pričujoče in nepričujoče, posebej prečastitljiviga vikšiga škofa goriškiga gospoda Andreja Golmajerja; **) — vse moje

*) Desiravno se zdaj vse sv. pismo v slovenskim jeziku natiskuje, smo tudi mi te misli, de vsi deli za naše ljudstvo niso. ampak le po izbiri in morebiti tudi po okolišinah in stanu bravcov. Skušnja priča, de iz stariga natisa sv. pisma so se tisti deli nar bolj brali, kteri so nar manj za prosto ljudstvo. Prav bi bilo, de bi višji po odboru umnih in v sv. pismu znajdenih mož določili, kteri deli naj se ljudstvu v roke dajo in posebno priporočajo po čast. duhovstvu. V nemšini imajo neprecenljivo delo: Die heil. Schrift von Waibl. v kterim je tisto iz sv. pisma posneto in prav serčno razlagano, kar je za ljudstvo primerno; kaj taciga bi bilo tudi Slovincam privoštiti. Vr.

**) Njih milost goriški knez in vikš škof, rojeni Radolčan, so bili v Radolici prvi čas svojiga šolanja posebno pridni in moder učence visokočastitiga gosp. fajmostra, in Njih blago serce jih je naklonilo, se pri ti priložnosti svojiga nekdanjiga ljubljeniga učenika hvalečno spomniti ter so jim v prav prijaznim in priserčnim listu srečo vošili. Po vošilu vsih pričujočih se je to pismo med kosilam bralo. — S to priliko opomnimo, de

bivši gg. kaplane, pričujoče današnje ministrante, vse šolske gospode: okrajniga in domačiga šolskiga ogleda, vse Kamničane in Kropničane, poslednjič vse, ki se za mir poganjajo itd. Nato je gospod dr. L. Toman gospoda zlatomašnika z naslednjo napitnico nagovoril:

Kipi mi od veselja serce, de mi je sladka priložnost, Vam prečastiti Gospod fajmošter, v imenu vsih tukaj zbranih gospodov izreči preserčno česenje in iskrene vošila; — kipi mi serce, ko se spomnim, de iz Vaše roke na mojo glavo je lila blagoslovna kaplica, ki me je posvetila otroka Božjiga, ko iz Vaših ust so mi donele prvič resnice večne. — Kako imenitna godova praznujemo danes ob enim! Sedemdeseto in peto leto Vašiga življenja, petdeseto Vašiga duhovskega pastirstva! Oj presrečni Vi, prečastiti gospod fajmošter! de dal Vam je Neskončni in Večni doživeti v sreči in zdravju slavni dan!

Rekel sicer je gerški modrijan, de mladiga bogovi k sebi pokličejo, kteriga ljubijo, — ali kteriga „Bog“ — pravi in „edini“ ljubi, njega pusti dolgo živeti, de končá pozno svoje dneve v korist in prid domovine, človeštva!

Dospeli ste verh mnogozasluženiga življenja. Ozrite se nazaj — z zadovoljnim in radostnim sercam; nam pa dovolite, de se ozremo z Vami vred nazaj v preteklost in opomnimo Vaših zaslug!

Veselo se razlega marsiktera pesmica, ki ste jo zapisali Vi narodu, in pričala bode v prihodnje de Vam je bilo v persih milo serce!

Koliko truda in muda ste imeli shranovaje starinske dragocenosti; koliko ste oteli in obvarovali pogina domačih svetinj, priča naš domač „muzej“ *) in dokazujejo druge enake shranila. Vsako rodoljubno djanje ste podpirali rado- voljno in djansko. Hvala in spomin Vam zato ostane v narodu!

V poklicu svojem duhovnem vedno skerbni pastir pre- stali ste mnogo terpljenja.

Vpepelil je leta 1828 hud požar Kamnogorico. Tre- balo je podpirati, tolažiti, svetovati in pomagati na noge.

Prišla je huda „kolera“ **) leta 1855. Strašno je bilo. Pri delu, na ulicah, v cerkvi — povsod cepajo bo- lezni napadeni — v smertno naročje. Stare nožice Vaše plazijo po revnih stanicah od hiše do hiše. Nevtrudeno ste jim delili zemeljske in nebeske pomoči? Noč in dan Vas skerb in ljubezen kliče s hriba visociga od cerkve doli v Kamnogorico, kjer sta se bila strah in smert zaročila.

Hvala Vam preserčna, prečastitljivi gospod fajmošter! Nikdar Vam ne bode pozabljeno Vaše to djanje! Če je bilo očitno spoznanje zaostalo: Vaša zavest Vas plačuje, v na- ših sercih Vam je brezmerna zahvala in veden spomin!

Pa Vaša duhovna ljubezen ni se skazovala samó do- mačim, — čez morje je segla z darili. V Gondokori od Vas sužnosti oproštena keršena deklica danes moli za Vas — svojega rešenika, — očeta! ***)

so gospod fajmošter prejeli tudi veliko družih vošilnih pisem od vsih strani, na pr. od visokorodniga gr. Hugona Turna- Valsasina, v katerim blagorodni grof opomni, de so gospod ju- bilant že od nekaj naj priserčniši prijatelj gr. Turnove hiše — pravi prijatelj do groba, ker so grofovemu ranjcu očetu in materi na smertni postelji oči zatisnili. — Tudi ljubljanske gospé Ursulinarice so vis. čast. gosp. jubilanta ob tim veselim godu počastile. Poslale so jim pozlačeno tablo s prelepo ma- lano razcveteno cvetlico in cvetne peresa v kroni nosijo imena obeh častitih gg. duhovnov in vsih gg. Ursulinaric. Na treh spodnjih zelenih peresih pa se berejo imena treh samostanskih zamurk, ki so gospod fajmošter njih dobrotnik in so jim tudi srečo vošile k temu lepemu godu. Za ta spomin je posebno poskerbela č. M. Benedikta, ki je rojena Kamnogoričanka ter farmanca v. č. gosp. fajmoštra.

*) Opomnimo samo, de se njih ime v darilnih zapisnikih že 91 krat bere, in že spet novih reči v ta namen pripravljenih imajo.

**) V poslednjim listu je po zmoti rečeno „v Radolici“, namesto „v Kamnogorici.“

**) Znano je, de so gospod fajmošter posebni prijatelj afrikanskiga misijona, kterimu so že mnogotere, zares spomina vredne da- rove na oltar položili, zlasti tudi več otrok iz sužnosti odku-

„Kteriga „Bog“ ljubi, ga pusti dolgo živeti, de končá pozne svoje dneve v korist in prid domovine, človeštva.“ Srečni tedaj Vi, prečastiti gospod fajmošter, dvakrat in tri- krat, ker spolnili namen ste Božje ljubezni!

Srečni živite še dolgo in dolgo let! Za zdravje Vaše, v srečo Vašo dvigujemo svoje serca k Bogu, dvigujemo zdaj svoje čaše, ki v njih verši vince, kakor kerv v sercih za Vas, in zavpijemo: Bog Vas živi!

Morebiti ne bo prederzno, ako opomnimo, de dobro in vkusno kosilo je nar. starši (84letna) kuharica naše škofije sama pripravljala. — 27. u. m. so v. č. gospod faj- mošter v spomin veseliga praznovanja tudi uboge domače blagosercno obdarovali.

Imeli bi še marsikaj povedati, de pa ne bo spis pre- obširen, prejenjamo in opomnimo samo, de vsi gg. gosti so se razšli razveseljeni in s serčnim vošilam, de bi Bog tako blaziga gospoda zlatomašnika še veliko let njim in drugim v blagor na duši in na telesu poterdoval in zdra- viga ohranil.

M. M.

Ogled po Slovenskim in dopisi.

Iz Ljubljane. Pri poslednjim zboru (kapitelnu) ČČ. OO. sv. Franciška so bili naslednji samostanski viksi ali gvardijani izvoljeni: Za Kostanjevico pri Gorici v. č. O. Evstahi Ozimek; za Kamnik v. č. O. Generoz Maršal; za Pazen v. č. O. Vilhelm Rizzoli; za Klanjec v. č. O. Magen Bosček; — za Brežce v. č. O. Teodor Zajic. V družih klostrih so ostali poprev- šnji. Sicer pa se preselijo naslednji vv. č. OO. tako-le: 1) V Ljubljano: O. Mansvet Šmajdek za namest- nika ali vikarja in O. Konrad Logonder za oskerbnika v delavnišnici. 2) V Tersat: O. Florentin Cvenk za krajnskiga pridigarja in organista. 3) V Kostanjevico: O. Korneli Arko, doveršeni bogoslovec, za lektorja v 7. in 8. odredu. 4) V Novo mesto za gimnaz. učenika: O. Regalat Stamcer, in O. Francišk Samotorčan; O. Tadej Gregorič pa za učenika v normalnih šolah. 5) V Kamnik: O. Alfons Smolič za namestnika in O. Amand Mauer za učenika. 6) V Pazen: O. Viktor Mihalovič za gimnazialniga vodja, O. Krizostom Pe- čar in O. Janez Žibrat za gimnaz. učenika; O. Andrej Keršič za kateheta in O. Maksimilijan Gestrin za učenika v normalnih šolah. 7) V Samobor: O. Ambrož Kostanjevec za kateheta. 8) V Klanjec: OO. Jakop Meško in Felician Matavš. 9) V Karlovec: O. Feliks Vresic za namestnika in gimnaz. učenika, O. Ju- stin Kus za oskerbnika v bolnišnici, O. Juli Brunner in O. Juri Novak za gimnazialna, O. Gaudioz Lom- berger pa za normalniga učenika. 10) V Brežce: OO. Klemen Poljanec in Kapištran Barbarič za uče- nika. 11) V Jasko: O. Matija Pemec za pridigarja.

Iz Ljubljane. Gospod Olivieri je v Ljubljani in pričakuje svojiga tovarsa, kteri ima v kratkim z več otroci iz Egipta priti.

Iz Ljubljane. 14. t. m. Zdaj zdaj pojdejo v natis poslednji rokopisni listi za veliki nemško-slovenski be- sednjak, kteriga je ranjki Vodnik 23. grudnia ob 7. zvečer 1806 po svojim dodelal, ga slovenska družba 13. kim. 1852 dopoldne ob 10. obširnisi zversila, ga mnogi slovenski jezikoslovci več ali manj prebirali in dopolnovali, poslednjič pa gospod Matevž Cigale na Dunaji vse v red spravil, še obilno zmnožil in doveršil 14. mal. serp. opoldne 1859, ter so ga ranjki mil. knez in škof Anton Alojzi z mnogimi jezerji goldinarjev založili, gosp. Jožef Blaz- nik pa ga natiskuje.

pili. Opomnimo samo, de je njih prva črna duhovna bci, Marija Uršičeva, z Jožefom Vodicam, ki so ga Vodicanje od- kupili, v Gondokori omožena. Tudi ljubljani-kim zamurcam so že marsikaj dobriga storili.

Iz Marburga 12. septembra. K. Karso štajerski Slovenci že tako dolgo želeli, in za kar so že tolikokrat in tako serčno prosili, to se je te dni z Božjo pomočjo srečno dopolnilo: Lavantinski škofijski sedež je prestavljen s Koroškega na Štajersko, v prijazno mesto Maribor, in pretečeno angeljsko nedeljo so ga naš premilostljivi knez in škof Anton Martin vse slovesno in častito v posest vzeli. V saboto poprej smo prvič v novi stolni cerkvi slovesno cerkvene večernice peli in na večer od 6 do 7 je zvonjenje vsih zvonov po vsih cerkvah novo pridruženiga dela škofije naše vernim oznanovalo, de so novi viši pastir, od sv. Očeta jim poslani, k njim prišli in pastirsko palico, katero so jim sekovski knez in škof Otokar Marija izročili, v svojo roko vzeli. Po pravici so se vernikom in duhovnam goste solze vtrinjale, ko so nedeljo poznej pastirski list po cerkvah brali, v katerim so sekovski škof od svojih slovenskih ovčic slovo vzeli, ki so jim vsikdar po očetovsko ljubili, in njih pobožnost in gorečnost pohvalili, in jim enako pokoršino in ljubezin do noviga višiga pastirja priporočali, kakoršno so Slovenci tudi njim vsikdar skazovali. Ali v ne manjšim veselji so se jim serca topile, ko so jim tisti večer zvonovi prihod noviga višiga pastirja oznanovali, kateri bodo zamogli zanaprej v slovenski besedi s svojimi duhovnimi otroci govoriti, kar do zdaj nemškim višim pastirjem sekovskim ni bilo moč. Priča tega veselja so bile množice ljudstva, ki so se prednji večer v mesto prihajale; priča obilni duhovni, katerih je bilo okoli 100 od vsih, tudi prav daljnih krajev skupej prihitelo; priča marburško mesto, ki je z veliko marljivostjo višimu pastirju častiti obhod pripravljalo; priča pa še zlasti nova stolna cerkev, ktera se je zares v začudenje vsih v presilni lepoti lesketala, in na znanje dajala tisto preveliko hrepenenje svoje, s katerim je že toliko let želela včakati dne, ob katerim bi se kakor vredna nevesta zaročila na veke in veke z vzvišenimi škofi Lavantinske cerkve. Sabota je slovo vzela v spevanji milih pesem, ktere je mestna pevska družba o poznim mraku še pred knežjo dvorano prepevala, in mogočin strel in slovesna muzika sta zopet zlato zarjo angeljske nedelje napovedala. V semenišni cerkvi sv. Alojzja smo pričakovali zbrani duhovni, mestna gospoda in truma ljudstva, milostljiviga kneza, kateri so ob osmi uri tukaj tiho sv. mašo slisali, in poprej še lepo podobo sv. Alojzja blagoslovili, ktera zdaj veliki oltar lepša, in ki jo je častito predstojništvo tukajšnje gimnazije s podporo mestnih dobrotnikov za blizo 1400 gl. omislilo. Še preden se je ta sv. maša pričela, ste jele obhod blizomestni fari: gamliška in šen-peterska, in predmestni fari sv. Magdalene in Matere Božje, katerim se je potlej pridružila presilno dolga versta mestnih prebivavcov, po stanu in rokodelstvih razločenih, duhovnov, cesarskih in mestnih uradnikov in cesarskiga vojnistva. V sredi te častite procesije so stopali milostljivi knez, od treh infuliranih prelatov in prečastitih korarjev spremljani, s pastirsko palico v roki, in so gredli s svojim spremstvom vred pobožno sv. roženkranc molili. V cerkvo pridši smo opravili nar poprej molitve, ki so navadne pri škofjim obiskovanji farnih cerkev. Na to so nagovorili namestnik marburške dekanije, preč. gosp. Jožef Kostanjevic, predmestni fajmošter, v kaj lepim latinskim nagovoru milostljiviga kneza, sebe in duhovne brate Njih Milosti priporočaje. Ko so poslednjič v svojim in vsih pričujočih imenu v znamenje duhovne poroke in zaveze z novim škofom, Njih roko in perstan poljubili, so povzeli besedo milostljivi knez, so v preizverstnim latinskim nagovoru svoje nove duhovne sine nagovorili ter jim razložili, po katerih načelih de hočejo svojo težko službo med njimi opravljati in h kakošnjemu delu de jih v teh težavnih časih zlasti povabijo in opominovajo. Stopijo potem na prižnico in so v svojim prvem pozdravu vernikom na tri vprašanja odgovor dali: Kaj želite vi od nas? — kaj želimo mi od vas? — in kaj želi Bog od nas vsih? Po pridigi so peli slovesno sv. mašo in po maši zahvalno pesem, s katero je bila lepa

cerkvena slovesnost dokončana. Mestnjani so svoje veselje nad tem dnevom še posebno lepo s tem na znanje dali, de so vse bolnike v občni mestni bolnišnici s prav dobrim obedam smodkami itd. razveselili. Zaupamo, de bo spomin tega dneva v tem mestu v blagoslovu ostal, in de bodo njegov sad uživali še pozni rodovi.

Ker je bilo dosihmal premalo duhovnov v mestu, se tudi ni mogla beseda Božja tako obilno oznanovati, kakor bi bilo za 8000 mestnih prebivavcov za obširne predmestja potreba, zlasti ker so Slovenci in Nemci vse križem namešani. Zato je bil tudi precej po pridigi nov red sv. opravil za prihodnjo jesen oznanjen. V tako imenovani slovenski predmestni fari, proti železnici ležeči, bo zanaprej ob 11. uri ob nedeljah in praznikih tudi nemška pridiga in potlej tiha maša, v predmestni fari sv. Magdalene bo ravno ob tej uri slovenska pridiga, obe te pridige bodo učitelji bogoslovstva še z nekterimi drugimi duhovni opravljali. Ker je v mestu toliko slovenskih poslov in rokodelcev, bo zanaprej v semenišni cerkvi sv. Alojzja ob nedeljah in praznikih ob 5 zjutraj sv. maša in potlej slovenska pridiga, popoldan ob štirih pa po slovensko kersanski nauk in sv. žegen. Te opravila bota mogla učitelj pastirstva in duhovni voditelj iz semeniša z bogoslovci vred opravljati, kateri bodo po tej poti naj lepši priliko našli, se polagoma prižnice privaditi; ob enim bodo tudi spovednice v cerkvi sv. Alojzja semenišnim predstojnikom in učiteljem bogoslovstva odkazene. Učitelji bogoslovstva pa so naslednji: Preč. g. dr. Jakob Stepišnik, korar, učitelj cerkveniga prava; — dr. Jožef Ulaž, sv. pisma stare in po nekaj tudinove zaveze in iztočnih jezikov. — Martin Kovačič in Juri Matijašič, učitelja verne (dogmatike); — Matija Šinko, učitelj nrave (moral); — Lorenc Kerg, zgodovine in po nekaj sv. pisma nove zaveze; — Juri Caf, pastirne in hatehtike. Razun teh bodo še učili gg.: preč. g. dr. Janez Vošnjak, korar, propedevtiko, — Martin Terstenjak, cerkveno umetelnost (kirchl. Kunst), in Franc Kosar, liturgiko. —

Ker so prečastitim gg. korarjem, kakor konzistorialnim svetovavcem, duhovnije in duhovni marburškiga okroga premalo znani, je bilo v prvi konzistorialni seji, ktera se je 1. septembra obhajala (tedaj ravno tisti dan, ko so milostljivi knez duhovno vladarstvo marburškiga okroga vradno nastopili), število djanskih konzistorialnih svetovavcov nekoliko pomnoženo, z možmi teh krajev, kateri so te časti in tega poklica v resnici vredni. Tukaj sledijo njih imena, katerim ob enim še druge izvolitve in spremembe v naši škofii pridenemo, ki so se od tistiga dne zgodile. Djanski konzistorialni svetovavci in ob enim svetovavci pri zakonski sodnii so izvoljeni preč. gg.: Franc Čepe, častni korar sekovski in dekan jareninski; — Jožef Kostanjevic, marburški dekanijški namestnik in fajmošter v slovenski predmestni fari; — Marka Glaser, duhovni svetovavec sekovski in fajmošter pri sv. Petru. Djanski konz. svetovavec in prisednik pri zakonski sodnii je izvoljen preč. g. Juri Matijašič, učitelj veroznanstva na gornji gimnazii marburški. — Duhovni svetovavci so izvoljeni preč. gg.: Matjež Korošak, dekan frauheimski; — Juri Tutek, dekan šent-lenarski; — Anton Lah, dekanijški namestnik lembahški, in Martin Terstenjak, učitelj veroznanstva na spodnji gimnazii marburški. Škofovi dvorni kaplan, tajnik konzistorialni in pri zakonski sodnii je imenovan Matija Modrinjak, bivši tukajšnji kaplan pri mestni fari. — G. Martin Godina je postavljen fajmošter v Šmarjeto pri laških toplicah. — Prestavljeni so gg. kaplani: Gašpar Ceneč v Šmarje; — Peter Erjavec v Kozje; — Franc Trafenik v šen-Pavl pri Preboldu; — Anton Šibav v Bistrice; — Simon Pihler v Doberno; — Juri Cerin k vsim Svetim; — Mihael Vogrin v šen-Leuard. Umerli so preč. gosp. Franc Križaj, duh. svetovavec in dekan novocerkevski. R. I. P.!

Iz Kaire piše gospod provikar Kirchner o začetku t. m.: Tudi zdaj ti ne morem obširno pisati, ker v nekterih tednih bomo iz Kaire odrinili in moja uboga glava bi mi skorej počila od tavžent večih in manjših misel in skerbí, ki vse le samo na me težé. Že začnem hudo čutiti težo, ki na meni sloni, in skorej zanesljivo mislim, da je ne bom mogel prav dolgo nositi. Ravno de sim bil dospel v Kairo, že najdem bolniga eniga misijonarjev, ki sta semkaj prišla iz Jeruzalema in sta name čakala; vendar ne tako, da bi se bilo kaj hudiga bati. Ali v nekterih dneh je merzlíca tolikanj pritegnila, da ga ni bilo več moč oteti. O. Luigi da Carpasio, mlad gospod, predobrih zmožnost in izvrstne pridnosti, je prvi dar, ki je bil iz frančiškanskega reda za naš misijon odmenjen. Še tisti dan je O. Janez Reinthaler nevarno zbolel in že sim se bal, da bo druga zguba. Njegov napad pa se je na prav obrnil in v enim tednu je bilo vse dobro. Silno pretresla me je smert verliga škofa (Svete zemlje v. č. gosp.) Guasco-ta, ki je v mojim naročju sklenil. Bil je prišel k šolski skušnji (iz Aleksandrije, kjer je bil njegov sedež) v Kairo, je imel pri ti priliki pri gospé „dobriga Pastirja“ še poprejšnji dan nagovor, se je slabíga čutil; in ko sim ga hotel drugo jutro obiskati, že ni bil več pri zavednosti; ob dveh (popoldne) 26. vel. serpana je bil že mertev. Njegova zguba bo zanesljivo bitka tebi, kakor meni, bil je priserčin, odkrit prijatelj našiga misijona. Čezmerna vročina v Kairi je več enacih smert napravila. — Pred nekterimi dnemi je prišel v to mesto Don-Daniele Comboni iz Hartuma, kjer se ni mogel nikoli iz merzlíce izkupati. Prinesel mi je žalostno naznanilo, da je izvrstni misijonar Angelo Melotto umrl; kmalo ko je bil od sv. Križa v Hartum se vernil, je za merzlíco omagal. — Zdaj sta v Hartumu še misijonarja Giovanni Beltrame in Dal Bosko, pri sv. Križu Lanz in Kaufmann, v Gondokori Morlang in Viehwieder. Bog jih ohrani, dokler jim novo misijoniše v Šelalu ali kje drugej daljši in bolj žive delavnosti ne zagotovi, kot je bila dosihmal. Ali tudi vstanova noviga misijoniša ima silne pritežnosti, zlasti ko bi se tako hitro napravilo kakor je ravno potreba. Vse bodi Bogu zročeno! — Vse misijonske prijatelje prav lepo pozdravim.

M. Kirchner, l. r.

Iz Aleksandrije piše ondotni misijonar za Nemce, v. č. O. Janez Peter Jančovič, da je že domú v Gradec napravljen, in bi utegnil zdaj že ondi biti ali pa kmalo dospeti. Sta ravno menjala z O. Reinthalarjem iz Gradea, kteri je zdaj na potu v srednje-afriškanski misijon z gosp. Kirchnerjem. O. Jančovič je bil veliko let v Egiptu, poslednji čas vikari v frančiškanskem samostanu, in se je prav serčno obnašal; bil je pa tudi nejevoljin nad marsikaterimi evropejci, ki se v pohujšanje nejevernikom na ptujstvo prav zanikarno in zaničljivo obnašajo.

✠ Verla Danica! Sama veš in znaš, da te še nisim nadlegoval;*) ali ker sim že večkrat priložnost imel, se prepričati, da dobro rada med svoje verstice vzameš, naj že pride od kodar hoče, se prederznem, ti drobtinico od laškiga boriša iz življenja nekiga najniga domoročca podeliti, t. j., le spisek iz lista, ki ga je verli pa tudi pobožni vojak svojimu stricu, čast. gosp. Jan. Brecebnik-u, fajmostru pri sv. Jerneju (v Barkoli) poleg Tersta iz Basane pisal. Ta vojak nadesetnik (feldvebel) pri našim krajskim polku, se piše Brecebnik, in je bratranec čast. Očeta Ambroza**) sedanjiga gvardijana kapucinerskiga reda v škofji Loki, in pa gori imenovaniga g. duhovnika. Vidila boš, moja Danica! tudi iz tega pisemca, da kdor se Boga derži, ga on ne zapusti. Piše pa naš junak tako-le: „Ljubi gospod stric! Zdaj imam perložnost in Njim***) to pismo pisem, ker

od 12. majnika do 4. velkiga serpana je bilo moje prebivališče le pod milim nebom. Jim dam vediti, da sim zdrav. Bodi hvaljen Bog tavženkrat, ker si me še pri življenji ohranil!

Berž ko smo iz Milana na Piemonteško prišli, smo bili že pred sovražnikom in se začeli z njim poskušati. Francoz je bil dosta močnejši v svoji armadi, kakor pa naši, ki so pa tudi včasih preveč ljudi varovali. To je vzrok, da smo primorani bili, se nazaj pomikati. Vročina je bila huda, še huja pa žeja, in sicer taka, da jih je dosta od nje omagalo in na cesti obležalo.

Tisti dan pred Kresam pridemo že pozno zvečer v vás Montramengo, in tam smo mislili vendar enkrat brez skerbí nekoliko počiti se, ali prazni up! — Drugo jutro prav za rano začnejo topi pokati, kadar smo še ravno, ako prav na golih tléh, sladko spali. Pa ko bi trenil, smo na nogah in v Božjim imenu sovražniku nasproti hitimo. Ob 8. zjutraj se spopademo in se z njim poskušamo, da je veselje bilo. Vender pa tako hudo na nas sili, da smo ga mogli šestkrat z bajonetami naskočiti. Tukaj sim jez zmiram zraven bil. Sovražnik je vselej retiriral (se umikal), pa spet pomoč dobi in na nas plane. Mi pa poskakamo po grabnih, ali pa za drevesi tičimo, in ga tako klestimo, da se sploh v beg poda. Ta klatvina je terpela do devetih zvečer.

Kako so krogle živizgale, Njim ne morem povedati. Vsak, ki je tu bil, si je mogel misliti, da le eden izmed nas ne bo živ ostal. Mene, ako bi bil le za ped bolj na desno ali pa na levo stal, bi bilo zadeło gotovo več ko dvajset krogel. Za lakoto že ni nobeden porajtal, le žeja — žeja je bila tako huda, da smo clo vodo s kervjo zmesano pili, ker mertvih in ranjenih je ležalo, kakor o žetvi snopja na polji. Bili so marsikajni ranjenci. Tu je ležal eden brez roke, tam drugi brez noge in tretjemu so se čeva iz trebuha motale. Tu pravi eden: „Pomagaj mi prijatelj!“ — Tam kriči drugi: „Za Boga! vstrelj me, da se ne bom toliko terpincil!“ (Sleherni mende vé, da taka morija bi bila za oba strašni greh in nikoli ni pripušena, Vr.) Kar nas je pa še zdravih bilo, smo bili skoraj popolnoma zmesani. Za pušne krogle že kar porajtal nisim, ker semi je zdelo, kakor da me nobena zadeti ne more, desiravno tako naletovale so, kakor dež od neba, krogam topov sim se tudi umikoval, ker so tako strašno bučale, kakor naj huja borja na Krasu. Tudi moje oblačilo sim prestreljeno našel, meni se pa vendar nič zlega zgodilo ni. Prav res, družiga ne morem reči, kakor to, da le gospod Bog, preljuba Mati Božja in pa moj zvesti angel varh so me varovali, da sim še pri življenji ostal. Koliko tavžent fantov je strašno smert našlo, katirih duš se naj usmili vsigamogočni Bog, in jim daj večno življenje!

Na to, da sim nekaj čez devetdeset maršov storil, se znajdem zdaj v Basani, kjer vender čez dva in pol mesca mizico in stol imam. Če pomislim, kolikrat sim v veliki vročini, kolikrat v gostim dežju ali plohi marširal, in deni bilo tako gerdiga in slabíga vremena, da ne bi se bil znašel pod milim nebom, da sim malokdaj čevlje izul, in da se mi je telečnjak (kanistra) skoraj herbita prirastel, družiga reči ne morem, kakor da le tisti, ki v Boga popolnoma zaupa, z Božjo pomočjo tudi vse prestane. Sklenem in Jih iz serca pozdravim itd. — Mi pa le še samo to pristavimo, da ako ravno je resničin pregovor, da vsaka krogla ne zadene, vedno pa le resnične ostanejo besede sv. Duha, ki pravi: Gospod bo poslal svojiga angela, ki te bo vodil tvojo pot. 1. Moz. 24. 10.

Stazgled po keršanskim sreću.

Z Dunaja. Svitleti cesar so protestantom na Ogerskim, Hervaškim, v Vojvodini in Banatu mnoge prostosti zastran njih notranjiga cerkveniga življenja, solstva itd. dodelili, in tudi druge okrajine nove uredbe pričakujejo. — Bo morebiti nevošnjivi krik zavoljo katol. „konkordata“ od ene strani kaj potihnil.

Za Parmo, ktero hoče Sardinija pogoltiti, se je

*) Za tako „nadlego“ ne vem družiga kakor prav priserčno hvaležnost, in ako smem, naj željo razodenem, da naj bi se ponavljala.

D. nica.

**) Bog Njih naj živi.

Pis.

***) Ne zamerite, če „onikamo.“

Pis.

jela Španja potegovati; njeni poslanci se vpirajo zoper puntarske pohlepnosti pri dvorih velikih vlad in pet španjolskih vojnih bark je prišlo pred Genovo, — pravijo, de na svet iz Pariza.

V Livorni, Florencii in drugih puntarskih laških krajih je velika druginja, revšina in lakota. Punt le podira in razdira, taptá in pokončuje; jesti in piti pa vender hoče, kar ne gre skupaj. Kjer se v Livorni gospod ali gospá prikaže, jih stari in mladi gladihu obsipajo; gnjusno in sramotno je, ko se derhal po 20 do 30 nadležnih in silnih beracunov dervi za vozom. Poprej so voz zadervili in so taki družini ušli, zdaj pa bi voz germada kamnjev spremila, ako bi se ne ustavili in gerdunov ne obdarovali. Tako je v puntu in drugač ne more biti; zakaj punt nima časa delati, on ima s tem dosti opraviti, de razdira, kar je mir postavil, — de je, kar so poštene roke pridelale, — de ropa, kar je pravica prihranila. — Punt je iz pekla, puntarje pa bo pekel požerl, kakor je zemlja Koreta, Datona in Abirona.

Ljudstvo v Toskani se iz svojiga španja budi in spoznava čezdalje bolj, kako so ga škricarski puntarji slepili. Prošnja do francoskiga cesarja za povernitev velikiga vojvoda kroži po Florencii in veliko se jih podpisuje, tergovcov, delavcov in ljudje iz služniga stanú. Pričujočnost francoskiga poslanca jim k temu serčnost daje. Mladi ferkeži in plačani podpihovavci puntarske vlade pa na vse svitke gredo in to razodevanje poštenih želj ovirajo. —

V Modeni je pod diktatorjem Farinam revšina, sol-datje godernjajo, ki jih Garibaldi ne more plačati.

Vikši škofje 4 cerkvenih okrajin, Florencije, Pize, Luke in Sijene so vpor razpisali zoper dva razpisa puntarske vlade.

Vikši škof v Raveni, kardinal Falconieri, je umerl. Bil je iz imenitne stare florenške rodovine tega imena, ki ima že 2 svetnika, namreč, zveličaniga Aleksia Falconieriana, zmed ustanovnikov servitovskiga reda, in sv. Julijano Falconiersko. Aleš Falconieri je bil tudi svojiga brata pregovoril, de je dal zidati silno imenitno baziliko „alla santissima Annuziata“ v Florencii.

Naznanilo od 26. uniga mesca pravi, de sv. Oče pa-pež so bolni in že 6 dni k njim zdravniki hodijo: imeli so že poprej bolezen v nogi, zdaj pa se je rana odperla. Telesna bolezen, še bolj pa žalostni stan po njih deržavi življenje kali in jemlje sv. Očetu navadno jasnost. Govorijo od svoje smerti in od naslednika.

Naznanila od 6. t. m. pravijo, de sv. Oče zavoljo merzličniga napada že več dni nikogar k zaslišanju ne sprejemljejo, so pa vender toliko bolji, de se bodo v kratkim na svojo pristavo v Kastel-Gondolfo podali. — Med kardinalam Antonelam in španjolskim poslancam Rios-Rosas-am je pogodba podpisana, de bo španjolska za ktero koli potrebo sveti vladí vojašino na ponudbo imela.

Tudi iz mesta Forli so jezuiti pregnani, in vse njih premakljivo in nepremakljivo premoženje v prid mesta pograbljeno. Ta je že štirinajsta hiša, kar so jih mogli OO. jezuiti od začetka punta zapustiti. — Kakor v Bolonii tako se je mogel v Ferari vikši škof s cerkveniga obiskovanja domu verniti, ker puntarska vlada cerkvenimu premoženju žuga; ne vé se pa, če bo tako ropanje zamogel ubraniti ali ne.

V Genfu je bila 8. t. m. nova katoliška cerkev od škofa Marilley-a posvečena. — Švajcarska Pijeva družba je v svojim zboru 23. in 24. u. m. sklenila, v Bienni novo cerkev zidati, in za duhovstvo upne ubožne mladenčce čversto podpirati.

Španjska vlada je sklenila pogodbo (konkordat) z rimskim stolom, in je že podpisan; prodajane cerkvene dobra bodo odškodvane.

Badenska pogodba (konkordat) z Rimam je bila

28. u. m. od velikiga vojvoda in od nadškofa badenskiga podpisana.

Mogunški list „Mainz. Jour.“ se znaša nad sv. Napoleonam, od kteriga se toliko govori, in dokazuje, de je to ime prazna beseda, ker 15. vel. serp. sv. Cerkev vse drugi god obhaja, in sv. Napoleona nikjer v pratiki ni, ampak le sv. Neopol mučenec, ki je l. 303 pod Dioklecjanam za sv. vero kri prelil. Napoleoncarji pa so le zato 15. vel. serpana napravili ta god, ker je bil prvi Napoleon ta dan 1769 rojen.

Iz Hamburga pišejo, de po severni Nemčii kolera grozno divjá po nekih krajih od jutra proti večeru — od Pomerna do izhodnje meje Dithmars-a, tedaj blizo Izhodnjiga jezera in dolenje Elbe. V Meklenburgu in na Hamburgskim je nar hujši; v poprenjim kraji marsikterikrat nimajo dosti nosičev, de bi mertve pokopali. Po tih krajih, kjer je kolera, to poletje ni bilo neviht; je tedaj dosti očitno, de tudi nevihte svojo dobre stran imajo. Marsikteri bi rajši terpel, de bi mu toča pridelek več let pobila, kakor de bi kolera njega ali marsikoga od hiše vzela.

Francosko. Neki notar je bil nedavno zavolj 3 velikih hudobij za vse svoje žive dni k ječivnimu delu obsojen. Ko sodbo zasliši, se hoče sam sebe končati, pa mu ubranijo. Pozneje je nesrečni rekel pred predsednikom: „Učeniki naj gledajo zato, ki so mojo mladost izobrazovali. Uki, ki sim jih od njih prejemal, so krivi mojih hudobij. Šiba tih hudobij mene zadene, odgovornost pa druge.“ Nekimu prijatlu je pisal: „Tebi, ki sim te poprej svojiga prijatla imenoval, bom povedal, pred vsim svetam bi hotel vpiti: „Na vseučilišu pridobljeni nauki so me v nesrečo pahnili!“ Imel sim, kakor več, ravno serce; perve svoje leta sim čednost ljubil in po nji živel. In kako sim to začel biti, kar sim? O de bi odgovor, ki ga moram dati, serca moje tolikanj prežaljene matere še z grenkejši britkostjo ne napolnil! — — — Malopridno govorjenje, še malopridniši zgledi mojih sošolcov, brezbožnost in nemarnost učenikov, nesramne bukve, dvomi in nevera v naukih, ki so jih učili, merzlota, opušanje in zaničevanje verskih dolžnost: o ktero serce je možno tukaj zopervati! Sam angel bi se spačil! In vender sim se dolgo vojskoval, skrivaj jokal, svoje vesti ne zaterl. Poslednjič sim omagal.“ Ta nesrečni notar kliče poslednjič še staršem, ki svoje sinove pošiljajo v višji šole, pomenljive besede: „Trepetajte! dobro glejte, de svojih otrok ne daste v pogubo. Preiskujte in poskušajte kraj. Nikoli ne verjemite slepilni dozdevi; ker pred Bogam vam je za vaše otroke odgovor dati!“

V Kočincini so Francozi s Španjolí vred v več bojnih domačine zmagali in do glavniga mesta Hué prišli. Anamski cesar jim mir ponuja, kteriga zedinjenca nočeta sprejeti, razun de se kersanski veri dopolna svoboda zagotovi.

Duhovske zadeve.

V ljubljanski škofii. Podlipski lokalist v. č. g. Peter Hicinger so izvoljeni fajmošter in dekan za Postonjo. Podlipa je torej 9. t. m. razpisana. — Gosp. Janez Žust, duh. pom. v stari Loki, pride za subsidiarja v Motnik. Za posvečenje premlada klerika gg. Mat. Jereb in Henr. Zagorjan prideta za prefekta v Alojzjeviše.

Dobrotni darovi.

Za afrikanski misijon:

G. J. D—r. 3 gld. — Družba sv. Ursule 5 gld. — O. Kriz. Gr. 2 gold. — Balant Kumar 1 gold. — Štef. Kumar 1 gold. — J. K. 1 gold. (G. J. V. iz Kl.: Gratias!)

Za misijon gosp. Olivieri-a:

Za srečno zadnjo uro 2 gld. — Bog spreoberni uboge zamurce 1 gold. — Dobrotna deržina na Gorenskím 3 tolarje, t. j. 5 gold. sreb. — Dobrotnica 1 tolar, t. j. 2 gl. — Parce Domine! 1 gold. — G. A. 1 gold.